

Hálsurinn millum Gundadal og Hoydalar

Henda grein varð prentað í Vikublaðnum 18. mars 2013. Hon er áhugaverd, so vit valdu at endurprenta hana

Mangan verður kjakast um, júst hvar økið, sum hefur staðarnavnið »á Hálsi« í Havn er. Hetta evni viðgjørdu vit eisini í Vikublaðnum í september. Eftir tað sendi Eivind Weyhe, málfrøðingur okkum hesa áhugaverdu frágreiðing, sum vit prenta aftur niðanfyri:

– Ein *hálsur* í føroyskum staðarnøvnum kann lýsast sum ein lægd millum tveir fjallaryggir ella eitt vítt, heldur flatt skarð, tað lægsta á eini hædd sum farast skal uppum. Tí er tað natúrligt at ferðsla fer um ein háls, og nógvar bygðagøtur og aðrar gøtur liggja upp um hálsar. Eingin ivi kann vera um at *Hálsur* í Havn er hálsurinn millum Gundadal og Hoydalar, og at hann tí upprunaliga er økið har á leið sum Ítróttarhøllin er. *Skipar Hansens Steinur* (eisini nevndur *Tarvasteinurinn*) beint eystan fyri høllina stendur mitt á Hálsi. Tá ið Hoydalsvegurin varð gjørdur, varð hann lagdur um hálsin. Ikki tí, tann gamla farleiðin millum Havnina og Hoyvík var har sum Hoyvíksvegurin

Eivind Weyhe

er í dag, og sum fyrr var bygðagøta, ið m.a. gekk um *Mannaskarð*. Men bygðagøtan inn á Sund hefur liggið úr Gundadali, um Háls (vestan fyri Ítróttarhøllina) og niðan eftir Ternurýggi og tí núverandi Sunds-vegnum og um Vatnaskarðar (legg merki til orðið »skarð« í sambandi við gøtur, og henda gøtan fer eisini oman gjøgnum Skarð til Kaldbaksfjørð). Ein gøta niðan til Svartafoss lá eitt sindur eystari um Hálsin (hetta ber til at síggja á tí gamla kortinum frá 1900, sum Umhvørvisstovan nú hefur lagt út á netið).

Men gøtan niðan á Háls hefur

eisini verið brúkt í sambandi við torvskurð hjá havnarfólki, og nettupp í sambandi við virksemin kann tað henda at eitt navn kemur at fata um eitt størri øki enn tað upprunaliga gjørdi. Mær er sagt at staðarnavnið *Á Hálsi* bleiv brúkt um torvheiðar líka av Hálsi og til Ovastu Hoydalar. Tí er heldur einki løgið í tí at tað nýggja ídnaðarøkið verður kallað *Ídnaðarøkið á Hálsi*. Í sambandi við virksemin verður navnið viðkað langt út um sítt upprunaliga merkingarøki.

Her er eisini vert at minna á ta tjørnina sum eitur *Hálsatjørn*. Eisini hon liggur reiðiliga langt frá tí upprunaliga hálsinum, einar 4-500 metrar suðurfrá, nú mestsum inni millum hús á Mýrisnípuvegi. Hon skal einaferð í tíðini eisini hava verið nevnd *Niðasta Hálsatjørn*, tí tað vóru fleiri Hálsatjarnir haðani og niðan á Háls, helst trýggjar. Ein var har sum vestari endi á Tjaldursvegi er í dag, og ein har sum rundkoyringin millum R. C. Effersøes gøtu og Ringvegin er. Tær eru upptornaðar ella avveittar, men

tann eina Hálsatjørn er har enn. Tá í tíðini var alt hetta í Eystara Húsahaga.

Vikublaðið spyr hvussu langt tað ber til at tamba staðarnavnið *Háls*. Ja, tað er ilt at siga. Tað sær út til at navnið longu tíðliga í tíðini er viðkað til at fevna um eitt stórt og ikki neyvt avmarkað øki. Sum nevnt, bleiv navnið eisini brúkt um torvheiðar norðan fyri Háls, og navnið *Hálsatjørn* bendir á at tað eisini hefur verið tambað reiðiliga langt suðureftir. Schrøter prestur nevnið *Hálsatjørn* umleið 1830, so tá hefur fatanin verið at *Hálsur* rakk í hvussu so er suður hagar sum Mýrisnípuvegur er.

Í greinini í Vikublaðnum verður nevnt at ein nú eisini hoyrir fólk siga at Posthúsið, heilsølan hjá Poul Michelsen og Mentamálaráðið eru á Hálsi, t.v.s. at summi hava hug at tamba navnið heilt yvir í Hoyvíksvegin. So langt eystur mundi Hálsurinn ikki rækka í hugaheiminum hjá teimum eldru havnarfólkunum. Eg vildi mett eystur hagar sum Smyrilsvegur er. Eg hugsar at tann nýggja fatanin stendst av at

tann nýggja ídnaðarbyggingin hongur saman heilt yvir til Hoyvíksvegin.

ES. Tað at staðarnøvn fáa eina nógva víðari merking enn tey høvdu av fyrstan tíð, er sum sagt einki løgið, og eg nevndi at tað ofta hendir í sambandi við økt ella broytt virksemin. Eg kann til stuttleika nevna *Tvøroyri* sum eitt annað dømi. Fyri minni enn 200 árum síðan var tað bara ein lítil oyra í fjøruni har sum Tvørá rann út, niðan fyri pubbina hjá Annu Kirstin. Nú er tað navn á einum heilum býi. Sum maðurin segði: »Alt forandrást«.

EES. Greinin í Vikublaðnum kemur eisini inn á navnið *Nabb*, og tað at summi nevna *Ítróttarhøllina á Hálsi* fyri *Ítróttarhøllina á Nabb*. Tað er rætt, sum sagt verður, at Nabb var navn á einum felag sum hevði fiskavirki og fiskapláss har sum Ítróttarhøllin nú er. Ein eldri maður segði mær einaferð at navnið í veruleikanum var ein stytting: NAB, ið skuldi standa fyri »North Atlantic Bacalao«. Veit nakar um tað er rætt?